

BOSHLANG‘ICH SINFLARDA DARSLARINI INTERFAOL USULLAR YORDAMIDA TASHKIL QILISH

Ismoilova Zuxro Norpulatovna

*Samarqand viloyati Nurobod tumani 72 o‘rta maktab boshlang‘ich sinf
o‘qituvchisi*

Annotatsiya: *interfaol usullar o‘quvchilarning faol ishtirokini ta‘minlash, ularning qiziqishini oshirish va bilimlarni mustahkamlashda muhim rol o‘ynaydi. Shuningdek, interfaol usullarni qo‘llash orqali o‘quvchilarning ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirishga erishish mumkinligi ta‘kidlanadi. Ushbu yondashuvlar nafaqat bilim olish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi, balki o‘quvchilar o‘rtasida ijtimoiy aloqalarni ham mustahkamlashga yordam beradi.*

Kalit so‘zlar: *interfaol usullar, boshlang‘ich sinflar, o‘qitish metodlari, guruhli ishlar, faol ishtirok, muhokama, o‘yinlar, loyiha asosida o‘qitish, tanqidiy fikrlash, o‘quv jarayoni, ijtimoiy aloqalar, ta‘lim sifatini oshirish.*

Аннотация: *Интерактивные методы играют важную роль в обеспечении активного участия студентов, повышении их интереса и закреплении знаний. Также подчеркивается, что использование интерактивных методов может способствовать развитию у учащихся творческих способностей, критического мышления и коммуникативных навыков. Такие подходы не только делают процесс обучения интересным и эффективным, но и способствуют укреплению социальных связей между студентами.*

Ключевые слова: *интерактивные методы, начальные классы, методы обучения, групповая работа, активное участие, обсуждение, игры, проектное обучение, критическое мышление, процесс обучения, социальные связи, повышение качества образования.*

Abstract: *interactive methods play an important role in ensuring the active participation of students, increasing their interest and consolidating knowledge. It is also emphasized that through the use of interactive methods, it is possible to develop students' creativity, critical thinking and communication skills. These approaches not*

only make the learning process interesting and effective, but also help to strengthen social ties between students.

Key words: *interactive methods, primary grades, teaching methods, group work, active participation, discussion, games, project-based learning, critical thinking, learning process, social ties, improving the quality of education.*

Ta'lim bu shunday jarayonki unda o'qituvchi va o'quvchilarning hamkorlikdagi faoliyati bo'lib, shaxsning tarbiyasi va uning taraqqiyoti amalga oshadi. O'qituvchi darsni qiziqarli hamda o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini so'ndirmasligi, qisqa qilib aytganda darslardan bezdirmasligi kerak bo'ladi. Shu maqsadda o'qituvchi o'quvchilarni darsga jalb qilish uchun eng avvalo ularning ko'ngliga yul topa olishi hamda turli hil zamonaviy interfaol metodlardan foydalanishi kerak. Bunda pedagog avvalambor o'zining qobiliyati, mahorati, malakasi va bilim doirasidan kelib chiqib o'z bilimlarini o'quvchilarga singdira olishi kerak bo'ladi. Bugungi kunda turli hil didaktik o'yinlardan ham foydalanib kelmoqdalar. Interfaollik deganimizda aynan o'qituvchi va o'quvchilar orasidagi o'zaro muloqotlar, o'qish-bilish savodhonliklari xam o'zaro suhbat ko'rinishida olib boriladi. Bunday interfaol metodlar va didaktik o'yinlar orqali olib boriladigan darslar juda qiziqarli bo'ladi, natijada bironta ham o'quvchi chetda qolmasdan ishtirok etadi va o'zlarining shaxsiy fikrlarini bimalol qo'rqmasdan bayon eta oladilar. Interfaol metodlar o'quvchi faoliyatini jadallashtirib faollashtiradi. Bunda o'quvchilarning shaxsiyatidagi ijodiy imkoniyatlarini ro'yobga chiqaradi. Boshlang'ich sinflarni o'qitishda asosan – so'zlash, ko'rgazmali vositalardan foydalanib tushuntirish va ko'rish, tinglashga asoslangan metodlardan foydalaniladi. Bugungi kunda bir qancha rivojlangan mamlakatlarda ta'lim tarbiya jarayonining samaradorligini kafolatlovchi zamonaviy texnikalarni qo'llash borasida katta tajriba asoslarini tashkil etuvchi – interfaol metodlar nomi bilan yuritilmoqda.

Interfaol metodlar — bu ta'lim jarayonida o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlashga qaratilgan usullar. Ushbu metodlar o'quvchilarning fikrlash, muloqot qilish, hamkorlikda ishlash va ijodiy yondashuvlarini rivojlantirishga yordam beradi. Interfaol metodlar quyidagi xususiyatlarga ega: O'quvchilar dars jarayonida faol ishtirok etadilar, o'z fikrlarini bildiradilar va muhokama qiladilar. O'quvchilar bir-biri bilan hamkorlikda ishlashadi, guruhlarda yoki juftliklarda muammolarni hal qiladilar. Darslar ko'pincha amaliy mashg'ulotlar, o'yinlar yoki loyihalar orqali

o'tkaziladi, bu esa o'quvchilarning bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi. Interfaol metodlar darslarni qiziqarli va jalb etuvchi qiladi, bu esa o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. O'quvchilar muammolarni hal qilishda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Ba'zi interfaol metodlarga misol sifatida quyidagilarni keltirish mumkin:

- Guruhli
- Muammoli o'qitish
- Rol o'ynash
- Brainstorming (fikir almashish)
- Loyihaga asoslangan o'qitish
- O'yinlar va simulyatsiyalar

Ushbu metodlar ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi.

Boshlang'ich sinflarda ta'lim jarayoni o'quvchilarning asosiy bilim va ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu bosqichda interfaol usullarni qo'llash, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash, ularning qiziqishini oshirish va ta'lim sifatini yaxshilashda samarali vosita hisoblanadi. Interfaol usullar yordamida darslarni tashkil etish, o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, hamkorlik va muloqot ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Interfaol usullar, o'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi. Bular quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Guruhli ish: o'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, birgalikda muammo yechish yoki loyiha ustida ishlashadi. Bu usul hamkorlikni rivojlantiradi va o'zaro fikr almashishni rag'batlantiradi.

Muammoli o'qitish: o'quvchilarga amaliy muammolar berilib, ularni hal qilishga undaydi. Bu usul tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi va o'quvchilarning ijodiy yondashuvini oshiradi.

Rol o'ynash: o'quvchilar turli rollarni bajarish orqali dars mazmunini yanada chuqurroq tushunadilar. Bu usul empatiya va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Brainstorming: o'quvchilar birgalikda fikrlar ishlab chiqadilar, bu esa ijodkorlikni rag'batlantiradi va yangi g'oyalarni keltirib chiqaradi. O'yinga asoslangan metodlar orqali o'quvchilar darsni qiziqarli va qiziqarli tarzda o'rganadilar. Darsning maqsad va vazifalarini aniqlab, interfaol metodlarni qanday qo'llashni rejalashtirish kerak.

Har bir faoliyat uchun vaqt belgilash va kerakli materiallarni tayyorlash muhimdir. O‘quvchilarning yoshiga, bilim darajasiga va mavzuga mos keladigan interfaol usullarni tanlash zarur. Masalan, kichik yoshdagi o‘quvchilar uchun rol o‘ynash yoki o‘yinga asoslangan faoliyatlar yaxshi natija beradi. O‘quvchilarni har xil qobiliyatlarga ega guruhlariga bo‘lish orqali hamkorlik va o‘zaro yordamni ta’minlash mumkin. Dars davomida o‘quvchilarning faoliyatini nazorat qilish va baholash muhimdir. Bu jarayon o‘quvchilarga o‘z bilimlarini baholash imkonini beradi va ularni yanada rivojlantirishga yordam beradi. Boshlang‘ich sinflarda interfaol usullarni qo‘llash, ta’lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi. O‘quvchilarning faol ishtiroki, hamkorligi va ijodiy yondashuvi ularning bilim olish jarayonini yanada chuqurlashtiradi. Interfaol metodlar orqali tashkil etilgan darslar, nafaqat bilim berish, balki shaxsiy rivojlanishga ham xizmat qiladi, bu esa kelajakda muvaffaqiyatli insonlar bo‘lib yetishishlariga yordam beradi. Hozirgi kunda maktablarda boshlang‘ich sinf o‘quvchilarimizga “Vin diagrammasi”, “Sinkveyin”, “Bumerang”, “Enerjeyzer”, “4 Format” kabi metodlardan foydalanilib darslar o‘tilmoqda. “Bumerang” metodi. Ushbu metod o‘quvchilarni dars jarayonida, darsdan tashqarida turli adabiyotlar, matnlar bilan ishlash, o‘rganilgan materialni yodda saqlab qolish, so‘zlab berish, fikrini erkin holda bayon eta olish, qisqa vaqt ichida ko‘p ma’lumotga ega bo‘lish hamda dars jarayonida o‘qituvchi barcha o‘quvchilarni baholay olish imkoniyatini beradi. Mazkur metodning maqsadi – o‘quv jarayoni davomida o‘quvchilarga tarqatilgan materiallarning o‘quvchilar tomonidan yakka va guruh holatida o‘zlashtirib olishlari hamda suhbat munozara va turli savollar orqali tarqatma materiallardagi matnlar qay darajada o‘zlashtirilganligini nazorat qilish va baholashda har bir o‘quvchi o‘z bahosiga ega bo‘lishidir. Bunda bolajonlarga hafta davomida ya’ni, boshidan o‘tilgan mavzulardan savollar tuzilgan bo‘ladi. Bolaga befarq, uning kelajagi bilan qiziqmaydigan, o‘qituvchilik kasbiga loqayd inson haqiqiy o‘qituvchi bo‘la olmaydi.

Foydalanilgan adabiyot va havolalar

1. O.U. Avlayev, S.Jo'rayev, S.P.Mirzayeva "Ta'lim metodlari" o'quv uslubiy qo'llanma , „Navro'z" nashriyoti , Toshkent – 2017.
2. B .X . Xodjayev "Umumiy pedagogika nazariyasi va
3. amaliyoti", Toshkent – 2017.
4. https://www.researchgate.net/publication/378201130_Boshlang'ich_ta'lim_fanlarida_samarali_interaktiv_metodlardan_foydalanish